

Η ελληνική επανάσταση του 1821

Μέρος 4ον

Το Σούλι, ο χορός του Ζαλόγγου & ο Αλ. Υψηλάντης

Κλείνοντας τον 1ο κύκλο της παρουσίασης της ελληνικής επανάστασης του 1821, θα προσπαθήσουμε να αναδείξουμε δύο πτυχές που έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην επιτυχή έναρξη της παλιγγενεσίας του έθνους.

Σούλι: Ποιος άραγε δεν άκουσε για αυτό τον τόσο απόμακρο, αλλά ιστορικό τόπο της Θεσπρωτίας. Οι Σουλιώτες κατοικούσαν σε 11 χωριά, ανάμεσα σε «υψηλούς και διαβόητους βράχους» (Κάλβος), με τα πιο γνωστά το Κούγκι και την Κιάφα. Ήταν χωρισμένοι σε 47 μεγάλες

οικογένειες (φάρες), με σπουδαιότερες των Ζέρβα, Τζαβέλα, Δράκου, Δαγκλή, Μπότσαρη, Νίκια, και άλλων. Η ζωή τους θύμιζε κατά ένα τρόπο τους αρχαίους Σπαρτιάτες. Από μικροί γυμνάζονταν στα όπλα και δεν γνώριζαν τίποτε άλλο, παρά την τέχνη του πολέμου. Τιμωρούσαν με θάνατο, όσους παρέβαιναν τις συμφωνίες και τις ηθικές αρχές. Ήταν κανόνας απαράβατος η αντεκδίκηση (βεντέτα).

Ο Αλή πασάς των Ιωαννίνων ήταν αυτός που τους υπόταξε το 1803, μετά από 2 αποτυχημένες προσπάθειες. Τότε καταγράφονται δύο πράξεις απaráμιλλης αυτοθυσίας, βγαλμένες μέσα από τις αρχαίες τραγωδίες. Στο Κούγκι, ο καλόγερος Σαμουήλ με πέντε Σουλιώτες, έβαλε φωτιά στην πυριτιδαποθήκη της μονής του Αγίου Αθανασίου. Σκορπώντας τον θάνατο στους κατακτητές, ενώ ταυτόχρονα αυτοί περνούσαν στο βιβλίο των ηρώων.

Ταυτόχρονα, μία ομάδα από Σουλιώτισσες (22 έως 57), για να μην συλληφθούν ζωντανές, στήνουν κυκλικό χορό στο Ζάλογγο και στη συνέχεια ρίχνονται στον γκρεμό με τα παιδιά τους. Η μοναδική συγκεκριμένη μαρτυρία προέρχεται από τον αξιωματικό του Αλή πασά, Σουλεϊμάν αγά, αυτόπτη

μάρτυρα του περιστατικού. Το αφηγήθηκε στον εξισλαμισμένο γάλλο μισθοφόρο Ιμπραήμ Μανσούρ Εφέντι, ο οποίος με την σειρά του, συμπεριέλαβε την αφήγηση, σε βιβλίο του, που κυκλοφόρησε στο Παρίσι το 1828.

Από τις Σουλιώτισσες και τα παιδιά που έπεσαν στο βάραθρο, πιθανότατα να επέζησαν λίγες-α. Αναφέρεται ότι τα τραυματισμένα παιδιά, μεταφέρθηκαν στην Καμαρίνα, όπου τα περιποιήθηκαν. Ανάμεσα στα παιδιά αυτά, ήταν η επτάχρονη Λάμπρω, που όταν ενηλικιώθηκε έγινε καλόγρια σε μοναστήρι του Ζαλόγγου και η πεντάχρονη Κατερίνα.

Ο χορός της θυσίας συνοδευόταν, σύμφωνα με την παράδοση, από το θρυλικό τραγούδι:

*“Έχε γεια καημένε κόσμε, έχε γεια γλυκειά ζωή
Και συ δύστυχη πατρίδα, έχε γεια παντοτινή.
Στη στεργιά δεν ζει το ψάρι, ούτε ο ανθός στην αμμουδιά,
Και οι Σουλιώτισσες δεν ζούνε, μέσα στην σκλαβιά.”*

Ο **Αλέξαντρος Κ. Υψηλάντης** γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη το 1792 και πέθανε στην Βιέννη το 1828. Ήταν γιος του ηγεμόνα της Μολδαβλαχίας, Κων/νου Υψηλάντη. Ανήκε στο σώμα των εφίππων σωματοφυλάκων του Τσάρου. Το 1813 σε ηλικία 21 ετών, με το βαθμό του συνταγματάρχη, πολεμά στην Αρέσδη, όπου χάνει το δεξί του χέρι. Το 1820 αναλαμβάνει την αρχηγία της Φιλικής εταιρείας και ονομάζεται «Επίτροπος», που κατά την βυζαντινή εθιμοτυπία σήμαινε αντιβασιλέας. Ταυτόχρονα εκδίδει την προκήρυξη ανεξαρτησίας: «Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος». Παραιτείται από τον τσαρικό στρατό και υψώνει τη σημαία της επανάστασης στο Ιάσιο της Μολδοβλαχίας. Εδώ να σημειωθεί ότι εκεί στον καθεδρικό ναό της πόλης, φυλάσσεται το άφθορο λείψανο της οσίας Παρασκευής της νέας της Επιβατινής. Στο Θεολόγο Θάσου υπάρχει ένας από τους ελάχιστους ενοριακούς ναούς όπου τιμάται η αναφερόμενη αγία. Μην ξεχνάμε ότι από αυτό το χωριό ξεκίνησε για την Θάσο η επανάσταση του 1821, ίσως τίποτα να μην είναι τυχαίο.

Από όλη την Ευρώπη καταφθάνουν στη Μολδαβία και συγκροτείται ο Ιερός Λόχος, αποτελούμενος από 500 σπουδαστές. Η ορκωμοσία των ιερολοχιτών έγινε με τις φράσεις: «Ορκίζομαι να χύσω και αυτήν την υστέραν ρανίδα του αίματός μου, υπέρ της θρησκείας και της πατρίδος μου. Να φονεύσω και αυτόν τον ίδιον τον αδελφόν αν ...». Τον Μάρτιο ο Υψηλάντης υψώνει τη σημαία στο Βουκουρέτσι και αντιμετωπίζει τον οθωμανικό στρατό στο Γαλάτσι, τη Σλατίνα, και αλλού. Ο Ιερός Λόχος καταστράφηκε στη μάχη του Δραγατσανίου τον Ιούνιο του 1821, παρά την ηρωική αυτοθυσία των νέων. Ο ίδιος με τα δύο αδέλφια του υποχώρησε προς την Αυστρία. Είχε την ίδια μοίρα με τον Ρήγα Φεραίο. Τον συνέλαβαν, τον έκλεισαν στα ανθυγιεινά κελιά του Μουγκάτς στο οποίο υπέστη τα πάνδεινα. Αποφυλακίστηκε με την παρέμβαση του τσάρου με την υγεία του κλονισμένη. Δύο μήνες μετά πεθαίνει στη Βιέννη

σε ηλικία 36 ετών. Έμαθε ότι ο Καποδίστριας αναλαμβάνει κυβερνήτης της ελεύθερης πλέον Ελλάδος. Χαρούμενος φώναξε: «Δόξα σοι ο Θεός» και άρχισε να απαγγέλει το «Πάτερ ημών». Δεν επρόφτασε να το τελειώσει, έγειρε το κεφάλι του και πέθανε ειρηνικά.

Βλέπουμε, συμπατριώτες μου, ότι η αρχή, το ξεκίνημα της επανάστασης του 1821, έγινε με πολλή θυσία και το δέντρο της λευτεριάς ποτίστηκε με αίμα ηρώων. Πρόθυμα έδωσαν τις ζωές τους για να μπορέσει επιτέλους να αναγεννηθεί η πατρίδα μας. Κάποιοι από αυτούς όπως ο Υψηλάντης, δεν βολεύτηκε στο «καναπέ» της ζωής, αλλά θυσίασε τα πάντα για την γλυκιά Πατρίδα. Εμείς άραγε τι κάνουμε;

Ευχαριστούμε και **Καλή Ανάσταση!**

Ψαλίδας Νικόλαος

Δημ. Σύμβουλος Θάσου

Το παρόν άρθρο δημοσιεύτηκε, στην εφημερίδα Θασιακή, αλλά και στην ιστοσελίδα της ΑΝ.Α.Ε.Θ. (<https://anaeth.gr/>)